mandala theatre-nepal

नाटक

सिरुमारानी

लेखक : सरुभक्त

परिकल्पना : राजन खतिवडा

निर्देशक : दयाहाङ राई

मिति : भदौ ११ - असोज १० गते २०७२

(सोमबार बाहेक हरेक दिन)

समय : साँझ ५:१५ देखि

स्थान : मण्डला नाटकघर, अनामनगर

(सिंहदरबार पूर्वीगेट अगाडि)

सम्पर्क : ०१-४२४९७६१

fb.com/MandalaTheatreNepal @MandalaTheatre http://www.mandalatheatre.com

नाटकको बारेमा

पाका रंगकर्मी तथा लेखक सरूभक्तद्वारा डेढ दशकअघि लेखिएको नाटक **सिरूमारानी**मा एउटी नारीले आफूमाथि जवरजस्ती लादिएको कर्तव्यको सट्टामा आफ्नो नारीधर्म बचाउन गरेको संघर्षको कथा भनिएको छ । लोकशैलिमा लेखिएको नाटक मूलतः प्रेमकथामा आधारित छ । कुनै एउटा गाउँमा माछा मारेर आफ्नो जीविकोपार्जन गर्ने एउटा माछे छ । उसको जालमा एक दिन अनौठो प्रकारको माछा पर्छ । माछेले कहिल्यै पनि त्यस्तो माछा देखेको हुँदैन । घर पुगेर आफ्नो पेरूङ्गोबाट त्यो माछा निकाल्दा माछा एक अनिध्य सुन्दरीमा प्रकट हुन्छे । सुन्दरी श्रापित नागराजकुमारी हो भन्ने कुरा माछेले सुन्दरीबाटै थाहा पाउँछ । सुन्दरीसँग माछेले घरजम गर्छ । उनीहरूको एक छोरी जन्मिन्छे - सिरू । छोरी जन्मेपछि सुन्दरी नागलोक नै फर्किन्छे । त्यतीबेलै एकजना अन्धा भविष्यवक्ताले सिरू चक्रवर्ती महाराजाकी रानी हुने कुरा भविष्यवाणी गरिदिन्छन् ।

सिरू १६ वर्षकी हुँदा गाउँकै ढाक्रेको छोरोसँग प्रेममा पर्छे । तर सिरूको विहे चक्रवर्ती महाराजसँग नै हुन्छ । चक्रवर्ती महाराजले आफनो युवराज छोरासँग उमेर र जवानी साटफेर गरेको सिरूले दरवार पुगेपछि थाह पाउँछे । 'आफ्नो पति को हो ?' भन्ने दुविधामा सिरू पर्छे । उसले आफ्नो दुविधाको समाधान खोज्दा चक्रवर्ती राजाको दरबार तहसनहस हुन्छ ।

नाटकमा एउटा संवाद छ -'पुरूष एकाधिकारवादी विश्वमा एक नारीले नारीत्वको अस्तित्व खोज्दा पुरूषआर्जित भोग, कर्तव्यपरायणता र साम्राज्यशक्तिका अहमलिप्साहरू कति कमजोर र तुच्छ सावित हुँदारहेछन्, यो एक विरल उदाहरण हो', हामीलाई लाग्छ- यो संवाद नै नाटकको मूल सार हो ।

Story Synopsis

Sirumarani tells the story of a woman who struggles to secure her womanhood amongst her relationship and responsibilities. The play is written in a folklore style based on the Western part of Nepal and carries different love stories as its base.

There is a fisherman in a village. Once, he traps a golden fish in his fishing-net. He takes that fish to his home and finds it to be a tremendously beautiful lady. He comes to know that the lady is actually a cursed snake-fairy. The fisherman marries the lady and they have a baby daughter- Siru. After getting the baby, the snake-fairy leaves her husband and daughter behind and goes to her own world. A blind prophet, forecasting his daughter's good fortune, says that Siru will become the queen of a powerful king of the world.

But Siru falls in a love with a poor porter in her youth. Knowing about the forecasting, her father is furious and Siru ends up marrying a powerful king instead. However, she soon learns that she married the king in the body of his son. Siru entangles herself in a dilemma to recognize her actual husband. She tries to find out the solution and this endeavor of Siru collapses the royal palace.

निर्देशकीय

२०६० सालतिर नाटक सिरूमारानीमार्फत नै मैले जीवनमा पहिलोपटक मञ्च टेकेको थिएँ । त्यतिबेला नाचघरले चलाएको एउटा २० दिने कार्यशालाको प्रोडक्शनस्वरूप यो नाटक अनुप बराल सरले निर्देशन गर्दै हुनुहुन्थ्यो । 'ब्याकस्टेजमा गर्ने कुनै काम पाइन्छ कि/सिकिन्छ कि' भन्दै त्यो कार्यशालामा गएको मलाई अनुप सरले विश्वास गरेर 'अनस्टेज रोल' दिनुभयो । त्यसयता मैले नेपथ्यमा भन्दा बढी मञ्चमा काम गरे । पछि सिनेमामा काम गर्दा पनि क्या(मेराअगाडिको भूमिकामा बढी प्रस्तुत भए । एउटा अभिनेताको रूपमा म अहिले जुन ठाउँमा छु, नाटक सिरूमारानी त्यसको आधारशिला हो ।

'ब्याकस्टेज'मा काम गर्ने/सिक्ने तिर्सना मेट्न म प्राय नाटक लेखन र निर्देशन गर्छु । म आफूले लेख्ने र निर्देशन गर्ने नाटकहरूमा प्रायः कथा हुँदैनन् भन्ने मेरा शुभचिन्तकहरूको गुनासोलाई यो नाटकले सम्बोधन गर्न सक्ला किनकि सरूभक्त दाईले एउटा अति नै राम्रो कथा पहिल्यै लेखीदिईसक्नुभएको छ । मेरालागि यो नाटक निर्देशन गर्नु भनेको 'बाउले बनाएको घरलाई छोरोले रंगरोगन गर्नु' जस्तै भएको छ ।

मण्डलाका लागि यो नाटक शुरूमा साथी राजनले बनाउने सल्लाह भएको थियो । पछि उनले नभ्याउने भएपछि मेरो हात लाग्यो । मेरालागि यो अवसर र चुनौति दुवै थियो । अवसर यसकारण कि मैले आफ्नो अभिनय यात्राको १२ वर्षपछि आफ्नो गुरूलाई वहाँकै नाटक गुरूदक्षिणास्वरूप प्रदान गर्दैछु, चुनौति यसकारण कि मैले अहिलेसम्म निर्देशन गरीआएका नाटकहरूभन्दा यसको नाट्यपाठ भिन्दै किसिमको छ । नाटकमा साथी राजनकै परिकल्पनालाई आधार बनाएर मैले केहि नयाँ रूपमा आफूलाई प्रस्तुत गर्न खोजेको छु । पहिलोपटक मञ्च टेक्दै गरेका कलाकारहरूलाई सकेसम्म तिखार्ने कोशिश गरेको छु ।

मलाई विश्वाश गरेर नाटक गर्ने अनुमति दिनुभएकोमा दाजु सरूभक्तप्रति विशेष आभारी छु । नाटकलाई यो रूपसम्म ल्याइपुऱ्याउन सहयोग गर्ने साथीहरू राजन खतिवडा, बुद्धि तामाङ र सोमनाथ खनालप्रति कृतज्ञ छु । सधैंभैँ मेरो नाटकमा प्रत्यक्ष संगीत दिएर सहयोग गर्ने आधा सुर र मञ्च तथा नेपथ्यमा काम गर्ने सम्पूर्ण कलाकारहरूप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

मलाई यही नाटकमार्फत अभिनेता बनाउनुहुने आदरणीय गुरू श्री अनुप बराल र तपाईं सम्पूर्ण दर्शकहरूलाई यो नाटक समर्पण गर्न चाहन्छु ।

मण्डलावाणी

पृथ्वी गोलो छ र घुमिरहेको छ भन्ने हामीलाई कितावमा पढ्दा मात्रै महशुश हुन्छ । यसपाला त्यस्तै केहि भएको छ । जस्तै; निराशा र आशाको बीचमा एउटा मसिनो धर्को हुन्छ होला । देश सायद त्यहीको धर्कोभित्र निकासको बाटो खोजीरहेको होला । हामी भने केहि थाह नपाएझैं गरी अहोरात्र नाटक निर्माणमा खटिएका छौं । पूर्वाभ्यासका केहि दिनहरूमा त घाम उदाएको र अस्ताएको पनि पत्तो पाइएनछ । कैलालीमा भएको रक्तपातपूर्ण घटनाको खवर हामीले पूर्वाभ्याससमै सुनेका थियौं । भावुक र दुखी पनि भएका थियौं । हामी मौन बसेका थिएनौ तर मौन बसेकाजस्तै देखिन्थ्यौं । जे भयो त्यो हाम्रो पहुँचभन्दा टाढाको कुरा थियो, कल्पनाभन्दा पनि टाढाको । हामीले दुखी हुनबाहेक केहि चारा देखेनौं ।

डेढ दशकअगाडि आदरणीय दाजु सरूभक्तले कल्पना गरेर लेख्नु भएको प्रस्तुत नाटक सिरूमारानीमा पनि यस्ता केहि प्रसंगहरू छन् जसले डेढ हप्ताअगाडिका हाम्रा परिवेशहरूसँग रूप साटेको भान हुन्छ । गाली गरेको हैन, तर राजनेताहरूमा व्याप्त सत्तामोह, विलासिता अनि देश र जनताप्रतिको गैरजिम्मेवारीपन नाटकमाझैं दुरुस्त लाग्छ देशमा । यस्तै अवस्थामा 'क्यार्न सकिन्छ र ?' भनेर बस्नुभन्दा आफ्नो नियमित काममा फर्कनु वेश ठान्यौ र हामीले फेरि नियमित नाटक मञ्चनलाई रोजेका छौं ।

तीन महिनाको नाट्यकला प्रशिक्षणपश्चात नाटक मञ्चनमा उत्रिएका सवै युवा रंगकर्मीहरूलाई शुभकामना । नाटककार सरूभक्त दाईलाई आभार । हामी मण्डलाका सवै साथीहरूको सहयोगमा दयाहाङले नाटक तयार पारेका छन् ।

हाम्रो 'टीमवर्क' तपाईंहरूलाई कस्तो लाग्यो, प्रतिक्रिया दिनुहोला ।

-राजन खतिवडा

मञ्चमा

अन्धा : सन्दिप पौडेल
अन्धी: शारदा अधिकारी
माछे: बिजय बराल
सुन्दरी: प्रेमवर्षा
सिरू: निशा कार्की
ढाके: सन्दिप पौडेल
गोरे: जीवन भट्टराई
राजा/युवराज: सोमनाथ खनाल
युवराज/राजा: अनुप न्यौपाने
राधादासी: खुशी
महामन्त्री: बिशाल डोटेल
सेनापति: सुरज श्रेष्ठ
द्वारे सैनिक: सन्दिप श्रेष्ठ
राजगुरू: मिलन कार्की
ब्रम्हर्षी: सागर खाती
महर्षी : सिजन दाहाल
सैनिकहरू: रियर राई, रोहित पौडेल, दिलजङ गुरूङ र विज्ञान गजुरेल
सहेलीहरू: बिनिता गुरूङ,खुशी

नेपथ्यमा

मञ्च निर्माण: बिजय बराल, हुम बिसी, अंकित खड्का र जीवन भट्टराई
मञ्च सामाग्री : रोहित पौडेल, सन्दिप श्रेष्ठ, सुरज श्रेष्ठ र सागर खाती
भेषभुषा: मोहनराज अधिकारी, सन्दिप पौडेल र खुशी
प्रकाश परिकल्पना: बुद्धि तामाङ
परिचालन: इँगी होपो कोइँच सुनुवार (देव) र शक्ति राई
संगीत निर्देशन: आधा सुर
प्रत्यक्ष वाद्यवादन: आधा सुर, दिपक श्रेष्ठ र विनोद गाउँले
पोस्टर/ब्रोसर: सिजन दाहाल
रङ : सजन थापा
स्वागत सत्कार: आर्जेश रेग्मी, आयान खड्का र भाष्कर वली,
अभिलेख: अनुप न्यौपाने
सुचना तथा टिकट: केनिपा सिँह
कार्यालय व्यवस्थापन: सपना कुमारी चौधरी
कक्षा संयोजक : सुलक्षण भारती
वित्तिय व्यवस्थापक: उमेश तामाङ
मञ्च व्यवस्थापक: मिलन कार्की
परिकल्पना: राजन खतिवडा
निर्देशन सहयोगी: सोमनाथ खनाल र बुद्धि तामाङ
लेखक : सरूभक्त
निर्देशक: दयाहाङ राई

हार्दिक आभार

अनुप बराल, प्रवीण खतिवडा,जुलिया स्यारिङ्गर, राजकुमार पुडासैनी, ज्याक गुरू, विक्रम परियार, कृपा बज्रचार्य, शुशिलराज पाण्डे, राम कुमार बानियाँ, भद्रगोल किराँती र मण्डलाका छरछिमेकीहरू ।

हाम्रा सहयोगीहरू

For regular updates on theatre activities in Nepal,
you can log into www.theatrehub.org
or download the app Theatre Hub from google play store.